

Hodnocení diplomové práce

Jméno studenta:	John A. Gealfow
Název práce:	Univerzalismus z hlediska pozitivního práva
Druh práce:	bakalářská diplomová práce
Hodnotil:	Mgr. Filip Tvrdý, Ph.D.
Druh hodnocení:	posudek vedoucího práce
Datum:	23. května 2018

Stupeň hodnocení:	A 1 výborně	B 1- výborně mínus	C 2 velmi dobře	D 2- velmi dobře mínus	E 3 dobře	F 4 nevyhověl
	☐	☐	☒	☐	☐	☐

Dílčí hodnocení:

	Stupnice						
Hodnocení (+)	A	B	C	D	E	F	Hodnocení (-)
Probíhaly konzultace *	☐	☐	☐	☒	☐	☐	Neprobíhaly konzultace
Znalost literatury k tématu	☐	☐	☒	☐	☐	☐	Neznalost literatury k tématu
Kriticky hodnotí zdroje	☐	☒	☐	☐	☐	☐	Nehodnotí použité zdroje
Dobrá struktura textu	☐	☐	☐	☒	☐	☐	Nevyhovující struktura textu
Argumentuje logicky správně	☐	☐	☒	☐	☐	☐	Neargumentuje logicky správně
Ucelený úvod a závěr	☒	☐	☐	☐	☐	☐	Nedostatečný úvod a závěr
Správný vědecký aparát	☒	☐	☐	☐	☐	☐	Nesprávný vědecký aparát
Kvalitní jazykové podání	☐	☐	☒	☐	☐	☐	Nekvalitní jazykové podání

* Vyplňuje jen vedoucí práce.

Kontrola plagiátorství:

Vedoucí práce zkontroloval text v systému theses.cz a práce není plagiát.

Slovní hodnocení:

Okolnosti odevzdání bakalářské práce kolegy Gealfowa byly poněkud nestandardní, protože se po jejím zadání stal interním doktorandem Katedry právní teorie Právnické fakulty Masarykovy univerzity a v rámci programu cotutelle zároveň studentem École de Droit de la Sorbonne v Paříži. Kvůli jeho pracovnímu vytížení jsem s ním práci téměř nekonzultoval a do ruky se mi dostala krátce před odevzdáním. Je to škoda, protože práce by si zasloužila editora, která by autora upozornila na některé snadno napravitelné prohřešky. Práce je především příliš dlouhá, protože má 77 normostran oproti požadovaným 40. Dodržení rozsahu je přitom jednou ze ctností dobré práce, diplomant by měl být schopen vyjádřit se nejen kompetentně, ale i přiměřeně obsírně. Práce někdy působí dosti nekoherentním dojmem a obsahuje velké množství odboček, které se bezprostředně netýkají tématu. (Za všechny například zcela nadbytečná poznámka o teoriích pravdy na s. 32.) Určitá nedbalost při psaní se projevuje i nemalým počtem gramatických chyb a překlepů, což budu ilustrovat příklady z první strany úvodu (s. 7): „miliony lidí zažili“ (správně „zažily“), „Americká deklarace nezávislosti“ (správně „americká Deklarace nezávislosti“), „kdy se lidská práva dostaly do popředí“ (správně „dostala“), „Všeobecnou deklarací to nezačalo ani neskončilo“ (lépe čárka před „ani“), „s funkčním obdobím prezidenta“ (správně „funkčním“). Dále upozorňuji jen namátkou na problém s psaním přídavných jmen (např. „Justiniánský“ na s. 10 a „Platónský“ na s. 31 se má psát s malým počátečním písmenem) nebo chyby v anglických termínech (např. „antropological“ na s. 34 se správně píše „anthropological“). Nesouhlasím také s psaním citací v kurzívě, protože text v uvozovkách díky tomu neodpovídá originálu (např. s. 9 a dále). Poslední formální připomínku směřuji na opakované citace ze sekundární literatury, takže například „článek Gustava Radbrucha“ je bez vysvětlení citován podle knihy doc. Sobka (s. 14).

Argumentace není na mnohých místech zcela uspokojivá. Příkladem může být anekdotický příklad o „chudé matce samoživitelce“ (s. 18-19), který je navíc napsán zbytečně hovorovým stylem („bývalý manžel holt nevydělává skoro nic“, s. 19). Za závažnější ale považuji, že si diplomant někdy protiřečí anebo neví, co vlastně chce říct. Autor například píše: „Dobré mravy totiž nejsou pojmem etickým, ale pojmem právním. Dobré mravy jsou totiž jenom to, co soudy na základě právní úpravy za dobré mravy označí.“ (s. 22). Zdá se mi, že se autor snaží překonat dichotomii mezi morálkou a právem tak, že běžné morální pojmy prohlásí za právní, aniž by zdůvodnil, proč vlastně. Jindy je ale dvojakost morálky a práva zachována: „I pozitivisté uznávají existenci morálky a umožňují poměřovat morálku s právem. Jenom jsou striktně proti tomu, aby měla morálka přímý vliv na právo.“ (s. 50). Dalším pasážížím možná jen dostatečně nerozumím: „Limity, kam pozitivní právo nemůže jít, tedy existují, to je ochoten připustit i pozitivista. Tyto limity ovšem nemají povahu práva, nýbrž mají povahu kupříkladu morálních obsahů, které mohou být podmíněné i antropologicky. Právě s ohledem na tyto mimoprávní entity jsme schopni poměřovat to, jak právo vypadá.“ (s. 23). Autorova snaha ubránit pozitivní právo před tradiční kritikou by si zasloužila srozumitelnější a promyšlenější argumentační postup.

Za největší problém předložené práce považuji autorovu neznalost v oblasti etiky, protože se na mnoha místech dopouští dosti elementárních chyb. Není například pravdou, že v současné etice jsou hlavními etickými přístupy pouze deontologie a utilitarismus (s. 23 a 32). Diplomant systematicky opomíjí existenci etiky ctností, které od roku 1958 tvoří třetí paradigmatickou teorii normativní etiky.

Za chybné považuji i některé další formulace, např.: „Utilitarista řekne, že se má počítat užitek každého.“ (s. 24). Jaký utilitarista, každý? Chápu asi, co měl autor na mysli, ale hlavním rysem klasického utilitarismu je morální povinnost preferovat užitek skupiny před užtkem jednotlivce, a to podle ryze kvantifikačních kritérií. Nechápu naopak, co má znamenat následující pasáž: „Když by kupříkladu utilitarista konstatoval, že se nemá počítat užitek Židů či černochů, tak by jeho názor nebyl etický. Jednalo by se totiž o porušení principu univerzality.“ Za příliš obecné a problematické považuji i autorovo konstatování o údajné blízkosti deontologie a utilitarismu na s. 32: „Tyto dvě etiky sice produkují podobné výsledky a o většině případů se co do morálně správného jednání shodneme.“ (Věta je navíc fragmentární, protože za „sice“ by asi mělo následovat nějaké „ale“.) Autor také stručně nastíní metaetický problém „is“ a „ought“, ale úvahu zkratkovitě zakončí nezdůvodněným tvrzením, že „otázka po správném jednání je empiricky nedokazatelná pro svou normativní povahu“ (s. 28). Redukovat takto snahu celých generací filozofů o překonání propasti mezi deskripcí a preskripcí považuji na nepříjemné.

Má poslední obsahová výtku se týká autorova nepochopení evolučního vývoje. Za spíše úsměvné přehlédnutí považuji poznámku 72, v níž se píše: „Evoluce je proces pomalý – musela zde být minimálně staletí, kdy naši předci byli na pomezí mezi tím, co bychom nazvali člověkem a předchozím vývojovým stupněm.“ (s. 25). Autor měl zajisté na mysli miliony let, nikoli stovky. Vážnější je ale tato teze: „Je totiž třeba si uvědomit, že i právo je vystaveno evolučním vlivům. Rysy práva, které jsou suboptimální, jsou vlivem konkurenčního tlaku vystavovaným na ně ostatními právními řády či jinými právními instituty tlačeny k vlastnímu vývoji. Pokud se nedokáží vyvinout dostatečně, z dlouhodobého hlediska musí být a budou nahrazeny právní úpravou efektivnější, patrně převzatou z toho místa, kde se osvědčila.“ (s. 18-19). Má to znamenat, že právo se vyvíjí od horších forem k těm lepším? Je to na základě nějakého neměnného historického zákona? Copak v dějinách neexistují případy, kdy „suboptimální“ právní řády vytlačily ty „efektivnější“? A co vlastně v tomto kontextu znamenají termíny „optimální“ a „efektivní“?

Do diskuze navrhuji několik dalších myšlenek, které považuji přinejmenším za kontroverzní:

1. „Pokud má mít totiž morálka nějaký vliv, zajímá nás obvykle to, co si o nemorálnosti či morálnosti nějaké situace myslí větší společenství lidí. Zajímá nás většinová morálka.“ (s. 14)
2. „Po celé dějiny lidstva člověk, který lidská práva nepotřebuje, vlastně ani necítí, že je má a může je považovat za nepotřebná. Jsou to obvykle lidé na spodku společnosti, kteří se jich dovolávají.“ (s. 26)
3. „Představa objektivní morálky je možná ještě škodlivější a nebezpečnější než absolutní relativismus hodnot, protože představu objektivní morálky vyznával prakticky každý totalitní režim v historii lidstva.“ (s. 26)
4. „Z filozofického hlediska se relativismus zdá být mrtvým pojmem. Relativismus má ve filozofii negativní konotaci. Na druhou stranu antropologové zabývající se kulturou a empirickými studiemi, které se jí týkají, se filozofickými argumenty proti relativismu nezabývají, protože relativita kultury je pro ně zkrátka faktem bez ohledu na filozofické argumenty, které proti relativismu stojí.“ (s. 27)

Přes všechny své výtky **práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm C, velmi dobře.**